

KARDİYOLOJİ HEMŞİRELERİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Doç.Dr. Feray GÖKDOĞAN , Uzm. Hem Songül YORGUN

ÖZET

KARDİYOLOJİ HEMŞİRELERİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Yoğun bakım gibi özel bakım ya da uzmanlık gerektiren ünitelerdeki hemşirelik bakım hizmetleri, oryantasyon ve hizmetiçi eğitim programlarının uygulanmasını ve sürekliliğini zorunlu kılmaktadır. Bu çalışma, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu'nda kardiyoloji hemşireliği alanında uzman bir hemşire öğretim üyesi tarafından İzzet Baysal Bolu Devlet Hastanesi kardiyoloji hemşirelerine 11 ay süre ve haftada iki saat olarak uygulanan bir hizmetiçi eğitim programına ilişkin katılımcıların görüşlerini belirlemek amacıyla planlanmıştır. Hemşirelerin hizmetiçi eğitim programına ilişkin görüşleri, bir hizmetiçi eğitim programında etkinliği değerlendirilerek geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan bir ölçek aracılığıyla ve yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Görüşme ve geri bildirim yöntemiyle hemşirelerin gereksinimleri ve istekleri doğrultusunda kardiyoloji hemşireliğine özgü hazırlanan, alanında uzman bir öğretim üyesi tarafından gerçekleştirilen ve sürekliliği olan bu hizmetiçi eğitim programını, ölçekte yer alan öğretim elemanı, organizasyon, planlanması ve değerlendirmeye yönelik ifadeleri hemşireler “kesinlikle katılıyorum” ve “katılıyorum” seçeneklerini işaretleyerek genelde olumlu bulduklarını belirtmişlerdir. Hemşirelik hizmetlerinde uygulama ve eğitimin birbirini tamamladığı ve en üst düzeyde yararlanım sağlandığı bu hizmetiçi eğitim modelinin, uygulanabilir olduğu bu çalışma ile ortaya konmuştur.

Anahtar Sözcükler: Hizmetiçi eğitim, hemşire, öğretim elemanı.

OPINIONS OF NURSES OF CARDIOLOGY ABOUT AN IN-SERVICE EDUCATION

Nursing care services in units such as intensive care, special care or specialization needed care make application and continuity of orientation and program of in-service education necessary. The aim of this study is to identify the opinions of participants about the in-service education. This study carried out by an expert nurse who is from Abant İzzet Baysal University, Bolu Health Higher School and had been applied to cardiology nurses of İzzet Baysal Bolu Government Hospital two hours in a week for 11 months. The opinions of nurses about program of in-service education were determined by using a scale which is valid reliable and evaluated in a program in-service education an by face to face interview. The cardiology nurses explained about lecturer, organization, and planning and evaluations of those and they showed what they found, in general as positive choises by marking that "I certainly agree" and "I agree" in this continuous program of in-service education. This program of in-service education, which is continuous, was designed up on the needs and requests of nurses and was unique to cardiology nurses. This model was performed by a expert lecturer. As a conclusion, it has been found that this program in-service education model supports the application and in-services education of nursing. We can get a high profit out of it and it can be applicable.

Key Words: in-service education, nurse, lecturer.

1. GİRİŞ

Günümüzün bilimsel ve teknolojik gelişmeleri, hemşirelik hizmetlerinin gelişimini zorunlu kılmaktadır. Hemşirenin temel eğitimle kazanmış olduğu bilgi ve beceriler, mezuniyet sonrası yetersiz kalabilmekte ve bu yetersizlik bakımı olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Aksoy, 1996; Akyolcu, 1997; Taymaz, 1992). Ülkemizde hemşirelik hizmetlerinin yeterince iyi bir biçimde sunulmadığı, yetkili kuruluşlar, hizmeti alan toplum ve hemşireler tarafından da dile getirilmektedir (Velioğlu 1985). Hemşirelik hizmetlerini etkileyen en önemli faktörlerden birinin eğitim olduğu belirtilmektedir (Velioğlu 1988). Yoğun bakım gibi özel bakım ya da uzmanlık gerektiren ünitelerdeki hemşirelik bakım hizmetleri, belli bir oryantasyon ve hizmetiçi eğitim programlarının uygulanmasını ve sürekliliğini zorunlu kılmaktadır (Inglis, 1992).

Hizmetiçi eğitim, kişilerin hizmetteki verim ve etkinliklerinin artırılmasını; bilgi, beceri ve tutumların zenginleştirilmesini amaç edinen ve kurumların genel

çalışma düzenini sürekli etkileyen eğitimidir (Taymaz 1992). Hizmetiçi eğitim programlarının en başarılı sonuçlarının gerçek sorunlar ve çalışma alanına göre seçilmiş çalışmalarla sağlanacağı ileri sürülmektedir (Erefe, 1998). Nitelikli bir hizmetiçi eğitim programı için kurumun çalışma günleri ile eğitim saatlerinin uygunluk göstermesi, eğitimin uzman kişiler tarafından verilmesi, küçük gruplar halinde düzenlenmesi, katılımcıların gereksinimlerini karşılaması, istekli katılım ve devamın sağlanması ve belki en önemlisi hizmetiçi eğitimin sürekli ve sürdürülebilir olması gerektiği yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur (İnglis 1992, Ulupınar ve ark. 1997, Erefe ve ark. 1997).

2. YÖNTEM VE GEREÇ

Bu çalışma, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü ile İzzet Baysal Bolu Devlet Hastanesi Başhemşireliği arasındaki anlaşma gereği, kardiyoloji hemşireliğine yönelik gerçekleştirilen bir hizmetiçi eğitim programına ilişkin hemşirelerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Kardiyoloji hemşirelerinin deneyimleri, eğitimleri, gereksinimleri bir ön çalışma ile belirlenerek, hemşirelerin hastanedeki uygulamalarına temel oluşturacak ya da gerekçe sağlayacak bir hizmetiçi eğitim programı, alanında uzman bir hemşire öğretim üyesi tarafından adı geçen hastanede Ekim.2001-Haziran.2002 tarihleri arasında toplam 11 ay süreyle ve haftada iki saat olmak üzere mesai saatleri içinde gerçekleştirilmiştir. Eğitimde düz anlatım, tartışma, vaka gibi yöntemler kullanılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme. Araştırmanın evrenini, kardiyoloji servisinde çalışan sekiz hemşire oluşturmasına karşın, bir hemşire sürekli gece çalışması nedeniyle hizmetiçi eğitim programına katılamamıştır. Bu nedenle yedi kardiyoloji hemşiresi ve bir hizmetiçi eğitim hemşiresinin katıldığı eğitim programı sekiz hemşire ile birlikte yürütülmüştür. Bu hemşirelerin tanıtıcı özellikleri incelendiğinde; yaş ortalaması 27 ± 3.09 olup (23-31 yaş); en az 1 ila en çok 15 yıl arasında çalıştıkları ve çalışma süresinin ortalama 8 ± 3.89 yıl olduğu; %75 (n:6)'inin önlisans mezunu, geri kalanların lise (n:1) ve lisans (n:1) mezunu oldukları; yarıdan fazlasının (%62.5) hemşirelik mesleğini ekonomik nedenler ve iş bulma kolaylığı sonucu seçtikleri belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi. Araştırmanın verileri, hizmetiçi eğitim programından iki hafta sonra kardiyoloji hemşirelerin tanıtıcı özelliklerinin yer aldığı bir soru formu ile hizmetiçi eğitim programı ve öğretim elemanına ilişkin görüşlerini içeren bir ölçek kullanılarak, hemşirelerin onayı

AİBÜ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ

alınarak yüz yüze görüşme yöntemiyle hastanenin eğitim odasında iletişimin engellenmediği bir ortamda toplanmıştır.

Sürekli eğitim programlarında karşılaşılan güçlüklerden biri olarak sonuçların ölçümü için geçerli ve güvenilir araçlarının kullanılmayışı ya da azlığı gösterilmektedir (Alcan, 1997). Bu nedenle, verilerin toplanmasında M.Boydak tarafından 1998 yılında geliştirilen, öğretmenlerin yer aldığı bir hizmetiçi eğitim programında etkinliği değerlendirilerek geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan ölçek kullanılmıştır (Boydak, 1998). Ölçekte dört alt bölüm ve toplam 74 madde bulunmaktadır. Alt bölümlerde; 1. hizmetiçi eğitimi yürüten öğretim elemanına ilişkin görüşler (18 madde), 2. hizmetiçi eğitimin organizasyonuna ilişkin görüşler (28 madde), 3. hizmetiçi eğitimin planlanmasına ilişkin görüşler (19 madde) ve 4. hizmetiçi eğitimin değerlendirilmesine ilişkin görüşler (9 madde) yer almaktadır.

Ölçek, beşli Likert tipi özelliğinde olup, seçenekler “kesinlikle katılıyorum” (5), “katılıyorum” (4), “kararsızım” (3), “katılmıyorum” (2) ve “kesinlikle katılmıyorum”(1) şeklindedir. Ölçekte yer alan sorulara “kesinlikle katılıyorum” seçeneği işaretlendiğinde 4.21-5.00 puan, “katılıyorum” seçeneğine 3.41-4.20 puan, “kararsızım” seçeneğine 2.61-3.40 puan, “katılmıyorum” seçeneğine 1.81-2.60 puan ve “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğine ise 1.00-1.80 puan verilerek değerlendirme yapılmıştır.

Soru formu ve ölçekten elde edilen veriler bilgisayara yüklenmiş; bir istatistik programından yararlanılarak niteliksel özelliklerin dağılımı için frekans, ölçekten elde edilen puan ortalamaları için aritmetik ortalama ve dağılım gibi istatistik yöntemleri kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, İzzet Baysal Bolu Devlet Hastanesi’nde görevli kardiyoloji hemşirelerinin hizmetiçi eğitim programını yönlendiren öğretim elemanı, organizasyon, planlama ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri alt başlıklar halinde gruplandırılmış ve tartışılmıştır.

1.Hizmetiçi Eğitimi Yürüten Öğretim Elemanına İlişkin Görüşler.

Hemşirelik hizmetlerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi açısından üniversitedeki eğitim ve araştırmaların, uygulama alanı ile bütünleştirilmesi önemli ve gerekli görülmektedir. Uygulama alanındaki eğitim hemşirelerinin eğitimlerinin yetersizliği ya da profesyonel eğitimcilerin yokluğu, diğer taraftan hemşirelik eğitim kurumlarının mezuniyet sonrası personelin geliştirilmesine yönelik

sürekli eğitim programlarını düzenlemede yetersiz kaldıkları; bu nedenle hemşirelik eğitim kurumları ile hemşirelik hizmetleri yönetiminin işbirliği yaptığı bir modelin geliştirilmesinin gerekli olduğu bildirilmektedir (Saydanlı, 1997). Ulupınar ve arkadaşları (1997), hemşirelerin büyük çoğunluğunun konunun uzmanı ya da öğretim elemanları tarafından eğitim almayı istediklerini saptamışlardır. Yukarıdaki görüşlerden yola çıkılarak hazırlanan ve kardiyoloji alanında uzman bir hemşire öğretim üyesi tarafından gerçekleştirilen hizmetiçi eğitim programı ve öğretim elemanına ilişkin görüşler Tablo 1’de yer almıştır. Hizmetiçi eğitime katılan kardiyoloji hemşirelerinin öğretim elemanına ilişkin Tablo 1’de yer alan ifadeleri “kesinlikle katılıyorum” ya da “katılıyorum” seçeneklerine denk gelen puan ortalamaları ile değerlendirdikleri saptanmıştır. Bu bulgulara göre, genel olarak kardiyoloji hemşirelerinin görüşleri doğrultusunda öğrenim gereksinimlerini karşılamak için hizmetiçi eğitim programını yürüten öğretim elemanının gönüllü çalıştığı, işbirliği yaptığı, öğretim etkinliklerini en üst düzeyde planladığı, olumlu tutum ve davranış gösterdiği, olumlu iletişim kurduğu, bireysel gereksinimlere yönelik öğretimi yönlendirdiği ve yenilikler için cesaretlendirdiği söylenebilir. Kardiyoloji hemşireleri, öğretim elemanına ilişkin bu görüşlere kesinlikle katıldıklarını (X: 4.27± 0.32) puan ortalamaları ile göstermişlerdir .

2. Hizmetiçi Eğitimin Organizasyonuna İlişkin Görüşler

İzzet Baysal Bolu Devlet Hastanesi Başhemşireliği’nin talepleri doğrultusunda alanında uzman hemşire öğretim üyesi ile görüşmeler sonucunda kardiyoloji hemşireliğine yönelik bir hizmetiçi eğitim programına karar verilmiştir. Sürekliliği olan bu eğitim programı, Ekim.2001-Haziran.2002 tarihleri arasında toplam 11 ay süreyle ve haftada iki saat olmak üzere mesai saatleri içinde yürütülmüştür. Eğitimde düz anlatım, tartışma, vaka gibi yöntemler kullanılmıştır.

Bir eğitim programının başarılı olmasında fizik ortamın etkinliğinden ve öğretimde kullanılan araç-gereçler ile öğrencilerin kapasitesinden söz edilmektedir. Öğretim sırasında ne kadar çok duyu organından yararlanılırsa, bireyin o ölçüde daha iyi öğreneceği ve edindiği bilgilerin daha kalıcı olacağı vurgulanmaktadır. Eğitime yardımcı araç-gerecin kullanılmasının anlamayı ve kavramayı kolaylaştırdığı, anlatılan konuyu tamamlayıcı etkisinin olduğu ve kişinin ilgisini çektiği bildirilmektedir (Akyolcu, 1997; Inglis, 1992; Taymaz, 1992).

Bu hizmetiçi eğitim programı, adı geçen hastanenin fiziksel konfor, uygun koltuk, oda sıcaklığı gibi katılımcıların ilgisini dağıtmayan ve rahatça iletişim

AİBÜ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ

kurulabilecek özellikte bir eğitim ortamında görsel-işitsel eğitim araçları (tepegöz, yazı tahtası, maket) ve bilgisayar (VCD, projeksiyon) kullanımı ile gerçekleştirilmiştir. Öğretim üyesi tarafından bu hizmetiçi eğitim programı için hazırlanan ders notları kurum tarafından çoğaltılarak katılımcılara verilmiştir. Derse girişte içeriğine ilişkin basit ve kısa bir açıklama yapılmış, ders süresince planlanan konu içeriği sunulmuş ve ders sonunda konuyu kavramalarını kolaylaştırmak üzere özet yapılmıştır. Öğrenme-öğretme sürecinin etkili olmasını sağlamak amacıyla içerik dikkate alınarak düz anlatım, tartışma, vaka gibi çeşitli öğretim yöntemlerinden konu için uygun olanı seçilmiş; aktif katılım sağlanmış ve anlatılanların daha iyi kavranması için klinik örnekler üzerinde durulmuştur. Ders bitiminde soru-cevap ve tartışmalar için yaklaşık 10 dakika ayrılmış ve önemli noktalar üzerinde durulmuştur. Hizmetiçi eğitim organizasyonuna ilişkin kardiyoloji hemşirelerinin görüşleri ve puan ortalamaları Tablo 2’de sunulmaktadır.

Kardiyoloji hemşireliğine yönelik gerçekleştirilen hizmetiçi eğitim programının kurum, yönetici, öğretim elemanı ve personelin organizasyonuna ilişkin görüş ve değerlendirmeler Tablo 2’de incelendiğinde; hemşirelerin eğitim ortamının iyi organize edildiği, ders araç-gereçlerinin uygun ve yeterli olduğu, kişiler arasındaki ilişkilerin güvenilir ve olumlu olduğu, çalışmaların ekip ve işbirliği havasında yürütüldüğü, ders saatlerinin ve eğitim için hazırlanan materyallerin yeterli ve gereksinimleri karşılayacak düzeyde olduğu ifadelerini “kesinlikle katılıyorum” ve “katılıyorum” seçeneklerini işaretleyerek uygun buldukları görülmektedir. Hizmetiçi eğitim programının organizasyonu ile ilgili ölçekte yer alan “öğretim elemanı ile dersler arasında uyum yoktur” (X:1.50±0.53) “sınıf ortamı elverişli değildir” (X:1.87±1.36) ve “hizmetiçi eğitim programı gereksinimi karşılayacak düzeyde değildir” (X:1.63±1.06) gibi ters ifadelerle kardiyoloji hemşireleri “katılmıyorum” seçeneğini işaretleyerek organizasyonun uygun olduğu görüşlerini desteklemişlerdir.

3. Hizmetiçi Eğitimin Planlanmasına İlişkin Görüşler

Toplumda önde gelen mortalite ve morbidite nedeni olarak kalp-damar hastalıkları gösterilmektedir. Bu sorunla yoğun bakım ünitesinde yatan hastalara uygun bakımın verilerek iyileşme sürecinin hızlandırılması, büyük ölçüde hemşirelerin kritik durumdaki bu hastalara etkili bakım vermelerine bağlıdır. Enç (1993) hemşirelerin kritik durumlarda öncelikleri belirleyerek karar veremediklerini, verdikleri kararların gerekçelerini açıklayamadıklarını, koroner yoğun bakım ünitelerinde acil girişimde bulunulması gereken hastaları yeterince belirlemediklerini vurgulamaktadır. Yorgun (2002) ise, hemşireler tarafından kliniğe özgü ve uygulama ağırlıklı bir hizmetiçi eğitim programı istendiğini ve

bunun gözardı edilmemesi gerektiğini belirtmektedir. Diğer taraftan Ulupınar ve arkadaşları (1997) hemşirelerin en az anlaşılan konular arasında dolaşım sistemi hastalıkları ve bakım konularını gösterdiklerini bildirmektedirler. Hizmetçi eğitimi, eğitim sürecinde ne öğrenileceğinin yanısıra nasıl öğretileceği konusunda da eğitimcilerle rehberlik etmeli, programın planlanması ve sunumunda kolaylık sağlamalıdır (Fidan, 1991; Taymaz, 1992).

Bu görüşler doğrultusunda ve kardiyoloji hemşirelerinin deneyimleri, eğitimleri, gereksinimleri bir ön çalışma ile belirlenerek, hemşirelerin hastanedeki uygulamalarına temel oluşturacak ya da gerekçe sağlayacak bir hizmetçi eğitim programına gereksinim duydukları ve alanlarına özgü eğitim almak istedikleri saptanmıştır. Hizmetçi eğitim programında içerik olarak kardiyoloji alanına özgü anatomi ve fizyoloji, sıvı-elektrolit, asit-baz dengesi gibi temel konular; hipertansiyon ve miyokard enfarktüsü gibi hastalıkların fizyopatolojik süreçlerinin yanısıra özellikle bakım temelleri ve uygulamaların tartışılmasının yerinde olacağı görülmüş, daha sonra öğretim üyesi tarafından ilgili literatür gözden geçirilerek hizmetçi eğitim programı içeriğinin uygun olduğu düşünülmüştür. Hizmetçi eğitimin planlanmasına ilişkin görüşler ve puan ortalamaları Tablo 3’de gösterilmektedir.

Kardiyoloji hemşirelerinin hizmetçi eğitimin planlamasına ilişkin Tablo 3’te yer alan ders ve amacının açık, anlaşılır bir şekilde planlandığı, bilgilerin nasıl kullanılacağına açıkça belirtildiği, öğretimin programın ve amaçları doğrultusunda ve etkili bir şekilde planlandığı, öğrenmeyi teşvik edici şekilde hazırlandığı, hazırlık aşamasında katılımcıların bireysel yeteneklerinin ve görüşlerinin dikkate alındığı, öğretim elemanının yüksek akademik standarda sahip olduğu şeklindeki ifadelerle genel olarak “kesinlikle katılıyorum” ve “katılıyorum” seçenekleri ile yanıt verdikleri saptanmıştır. Ölçekteki “hizmetçi eğitimin amaçları açık ve anlaşılır değildir” ($X:1.50 \pm 0.53$) ve “hazırlık aşamasında öğrenci görüşüne başvurulmamıştır” (1.38 ± 0.52) gibi ifadeleri “kesinlikle katılmıyorum” seçeneği ile uygun olmadığını anlatmak istemişlerdir.

4. Hizmetçi Eğitimin Değerlendirilmesine İlişkin Görüşler

Amaçların gerçekleştirilme derecesi, eğitim etkinliğinin göstergesidir. Hizmetçi eğitimin etkinliğini saptama açısından ön izleme, ara değerlendirme, son değerlendirme ve izlemlerin son derece önemli olduğu belirtilmektedir (Fidan 1991; Taymaz 1992). Bu çalışmada hizmetçi eğitim sırasında ara değerlendirme olarak her ay konu ile ilgili VCD ara sınavları ve hizmetçi eğitim bitiminde test tipi değerlendirme yapılmıştır. Hizmetçi eğitimin değerlendirilmesine ilişkin görüşler Tablo 4’te ele alınmıştır.

Tablo 4'te görüleceği gibi, kardiyoloji hemşireleri hizmetiçi eğitimin değerlendirilmesine ilişkin derslerin değerlendirmelerinin düzenli bir şekilde yürütüldüğü, grup ve bireysel başarının dikkate alındığı değerlendirmelerin tarafsız şekilde yapıldığı, hizmetiçi eğitimin amaçları ve katılımcıların gereksinimlerinin gözönünde tutulduğu ve sonuçların yöneticilere bildirildiği yönündeki ifadelerle "kesinlikle katılıyorum" ve "katılıyorum" şeklinde yanıt vermişlerdir.

4. SONUÇ

Sonuç olarak, hemşirelerin gereksinimleri ve istekleri doğrultusunda kardiyoloji hemşireliğine özgü hazırlanan, alanında uzman bir öğretim üyesi tarafından gerçekleştirilen ve sürekliliği olan bu hizmetiçi eğitim programını, hemşirelerin öğretim elemanı, organizasyon, planlanması ve değerlendirmeye yönelik ifadeleri "kesinlikle katılıyorum" ve "katılıyorum" seçeneklerini işaretleyerek genelde olumlu buldukları belirlenmiştir. Hemşirelik hizmetlerinde uygulama ve eğitimin birbirini tamamladığı ve en üst düzeyde yararlanım sağlandığı bu hizmetiçi eğitim modelinin, bu çalışma ile uygulanabilir olduğu ortaya konmuştur. Bu çalışmanın sonuçlarına dayanarak, hemşirelikte bu tür hizmetiçi eğitim programlarının uygulanması, yaygın ve sürekli hale getirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Aksoy, G. (1996). **Ameliyathane hemşireliğinde sürekli eğitim**. I.Uluslararası Ameliyathane Hemşireliği Kongresi, İzmir, Türkiye.

Akyolcu, N. (1997). **Klinisyen hemşirelerin gerçekleştirdikleri hizmetiçi eğitim programlarının etkinliğini arttıracak öğretim stratejileri**. IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Uluslararası Katılımlı Özet Kitabı, ss: 286-288.

Alcan, Z. (1997). **Hemşirelerin sürekli eğitiminde toplam kalite yönetimi modeli uygulaması**. IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Uluslararası Katılımlı Özet Kitabı, ss: 278-281.

Boydak, M. (1998). Hizmetiçi eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi.

- Enç, N. (1993). Kritik durumlarda hemen karar verme. Hemşirelik Bülteni. 7(29): 75-77.
- Erefe, İ. (1998). **Hemşirelikte sürekli eğitim ilke ve yöntemleri**. I. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı. Hilal Matbaacılık AŞ, İstanbul, ss: 185-199.
- Erefe, İ., Türkistanlı, E., Uysal, A., Yamandağlı, M., Elmas, H. (1997). **Hemşirelerin hizmetiçi eğitim gereksinimlerinde kendilerinin yöneticilerinin ve hekimlerin görüşleri**. IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Uluslararası Katılımlı Özet Kitabı, ss: 155-161.
- Fidan, N., Erdem, M. (1991). **Eğitime Giriş**. Ankara, Feryal Matbaası, ss:182-192.
- Inglis, A.B. (1992). Ten common-sense teaching strategies for effective inservice presentation by staff nurses. **The Journal of Continuing Education in Nursing**. 23:263-266.
- Saydanlı, Ş. (1997). **Hemşirelik hizmetleri yönetiminin eğitsel sorunları ve çözüm önerileri**. IV.Ulusal Hemşirelik Eğitimi "Uluslar arası Katılımlı" Sempozyumu Kitabı, 10-12-Eylül 1997, ss: 20-21.
- Taymaz, H. (1992) **Hizmetiçi Eğitim Kavramlar, İlkeler, Yöntemler**. Ankara, Pegem Yayınları, ss:1-6.
- Ulupınar, S., Genç, Z. (1997). **Özel bir hastanede yapılan hizmetiçi eğitim programının değerlendirilmesi**. IV.Ulusal Hemşirelik Eğitimi "Uluslar arası Katılımlı" Sempozyumu Kitabı, 10-12-Eylül 1997, ss: 311-314.
- Yorgun, S. (2002). **Hemşirelerin hizmetiçi eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi**. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Velioglu, P. (1985). **Hemşirelikte Bilimselleşmeye Doğru**. İstanbul, Başak Matbaası.
- Velioglu, P. (1988). Hemşirelik eğitiminde temel kavramlar. Hemşirelik Bülteni. 3 (10).

Tablo 1. Hizmetiçi Eğitimini Yürüten Öğretim Elemanına İlişkin Görüşler ve Puan Ortalamaları (n.8)

Öğretim Elemanına İlişkin Görüşler (18 madde)	Rang e	X± SD
Öğretim elemanı bireysel öğrenim gereksinimlerini karşılamak için gönüllü çalışır	3-5	4.38± 0.74
Gereksinim duyulduğunda gönüllü olarak fazladan zaman harcar	2-5	3.87± 1.25
Bireysel farklılıkları bilir ve öğretimi ona göre planlar	1-5	3.25± 1.49
Çalışmaya teşvik eder	2-5	4.00± 0.93
Öğrenme etkinliklerini en üst düzeyde planlar ve uygular	4-5	4.50± 0.53
Olumlu tutum ve davranışları ile etkiler	3-5	4.50± 0.76
Fikir ve düşüncelere önem verir	4-5	4.62± 0.52
Sınıf içinde yürütülen çalışmalarda işbirliği içinde birlikte çalışmaya teşvik eder	4-5	4.63± 0.52
Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretim yöntemlerini belirler	3-5	4.00± 0.76
Çalışmalarında yaşam boyu öğrenme modelini uygular	4-5	4.50± 0.53
Yeni buluşlar için cesaretlendirir	3-5	4.63± 0.74
Sınıf ve kurumla ilgili etkinliklerin yürütülmesinde meslektaşları ile birlikte çalışır	3-5	4.50± 0.76
Hizmetiçi eğitim kursu ile ilgili planlama çalışmalarına katkıda bulunur	4-5	4.75± 0.46
Sınıf içi yarışmalar için uygun ortamlar hazırlar	1-5	3.38± 1.51
Sınıf içi planlanan etkinliklerle zevkli bir zaman geçirilmesini sağlar	3-5	3.88± 0.83
Eğitim gereksinimlerini deneyim ve çalışma ortamları hakkında bilgi edinerek öğretimi bunlara göre yönlendirirler.	4-5	4.50± 0.53
Programını etkili kılmak için hizmetiçi eğitimi yürüten diğer kişilerle iletişim kurar	2-5	4.38± 1.06
Katılımcılarla olumlu bir iletişim kurmaya çalışır.	4-5	4.75± 0.46
Grup ortalaması (n: 8)	1-5	4.27± 0.32

AIBU JOURNAL OF FACULTY OF EDUCATION

Tablo 2. Hizmetiçi Eğitim Organizasyonuna İlişkin Görüşler ve Puan Ortalamaları (n:8)

Hizmetiçi Eğitimin Organizasyonuna İlişkin Görüşler (28 madde)	Range	X± SD
Bina ve kullanılan araç-gereçler kullanım için iyi organize edilmiştir	4-5	4.63± 0.52
Dersle ilgili araç-gereci sağlamak ve kullanmak için kaynaklar uygun ve yeterlidir	3-5	4.25± 0.71
Kullanılan araç-gereçler günün koşullarına uygundur	3-5	4.13± 0.83
Hizmetiçi eğitimin yürütüldüğü kurumda mesleki ilişkiler uygun ve verimli yürütülür	3-5	4.38± 0.74
Hizmetiçi eğitimin yürütüldüğü kurumda dostça ve işbirlikçi bir hava vardır	4-5	4.50± 0.53
Öğretim elemanı kendi uzmanlık alanında derse girmektedir	4-5	4.75± 0.46
Yöneticiler, kurum içinde yürütülen programdan haberdardır	4-5	4.50± 0.53
Yöneticiler programların planlanması ve tartışılması için uygun ortam yaratırlar.	2-5	3.88± 0.83
Kurum içinde hizmetiçi eğitim programına yöneticiler, öğretim elemanı ve katılımcılar birlikte karar verirler.	3-5	4.25± 0.71
Kurumda görevli personel arasındaki ilişkiler samimidir	3-5	4.00± 0.53
Kurum ile öğretim elemanı arasındaki ilişki olumludur	3-5	4.13± 0.83
Derslerin yürütüldüğü sınıf ortamları iyi organize edilmiştir	2-5	4.25± 1.04
Yöneticiler, eğitimle ilgili sorunları çözmeye olumlu tutum ve davranış sergiler	4-5	4.62± 0.52
Yönetici, öğretim elemanı ve katılımcı arasında güven ve işbirliği vardır	3-5	4.25± 0.71
Kurum içinde eğitimle ilgili personel çalışmalarını ekip halinde yürütür	4-5	4.13± 0.35
Hizmetiçi eğitimde öğretim elemanı ile dersler arasında uyum yoktur	1-2	1.50± 0.53
Hizmetiçi eğitime katılanlar kendi aralarında iyi bir sınıf ortamı oluştururlar	4-5	4.13± 0.35
Öğretim programı açıkça belirlenip katılımcıların bilgisine sunulur	4-5	4.38± 0.52
Hizmetiçi eğitim için tanıtıcı broşür hazırlanır	2-5	3.63± 1.06
Dokümanlar programın ve katılımcıların gereksinimlerini karşılayacak düzeydedir	4-5	4.38± 0.52
Hizmetiçi eğitim için hazırlanan materyaller yeterlidir	3-5	4.50± 0.76
Katılımcılar için öğrenim kaynaklarının kullanımı için olanak sağlanmıştır	2-4	3.38± 0.74
Hizmetiçi eğitimdeki farklı dersler için farklı öğretim mekanları kullanılmıştır	1-5	3.25± 1.39
Hazırlanan programlar katılımcıların gereksinimlerini karşılayacak düzeydedir	4-5	4.50± 0.53
Hizmetiçi eğitimin veriliş tarihi katılımcılar için uygundur	3-5	4.13± 0.64
Hizmetiçi eğitim ders saatleri yeterlidir	4-5	4.25± 0.46
Hizmetiçi eğitim programlarının yürütüldüğü sınıf ortamı elverişli değildir.	1-4	1.87± 1.36
Hizmetiçi eğitim programı gereksinimi karşılayacak düzeyde değildir.	1-4	1.63± 1.06
Grup ortalaması (n: 8)	1-5	3.93± 0.31

AİBÜ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ

Tablo 3. Hizmetiçi Eğitimin Planlamasına İlişkin Görüşler ve Puan Ortalamaları (n:8)

Hizmetiçi Eğitimin Planlamasına İlişkin Görüşler (19 madde)	Range	X± SD
Amaçları açık bir şekilde belirlenmiştir	4-5	4.38± 0.52
Dersler açık, anlaşılır ve düzenli şekilde planlanır	4-5	4.35± 0.52
Elde edilecek bilgilerin nasıl kullanılacağı açıkça belirlenir	4-5	4.38± 0.52
Öğrenme ve öğretme ilkeleri etkili bir şekilde planlanır	3-5	4.50± 0.76
Öğrenme ve öğretme ilkeleri programın amaçları doğrultusundadır	4-5	4.50± 0.53
Katılımcıların farklı yetenekleri, öğrenim düzeyleri, yetenekleri dikkate alınır	1-5	3.75± 1.39
Katılımcıların öğrenmelerini teşvik edici şekilde hazırlanır	3-5	3.88± 0.64
Ekiple ve bireysel çalışma becerisine göre düzenlenir	3-5	4.38± 0.74
Katılımcıların benzer programlarla başarı düzeyleri karşılaştırılır	1-5	3.25± 1.28
Hazırlık aşamasında katılımcıların kurumlarının görüşleri alınmıştır	3-5	4.25± 0.71
Hazırlık aşamasında konu uzmanların görüşleri alınmıştır	3-5	4.00± 0.76
Programlar katılımcıların ilgilerine göre hazırlanmıştır	3-5	4.25± 0.71
Katılımcıların görüşleri alınmıştır	3-5	4.25± 0.71
Katılımcılarla düzenli toplantılar yapılmış ve program tartışılmıştır.	2-5	4.25± 1.04
Öğretim elemanı yüksek akademik standarda sahiptir	2-5	4.50± 1.07
Hazırlık aşamasında öğrenci görüşleri için ölçme araçları kullanılmıştır	2-5	3.38± 1.06
Öğretme yöntemleri sınıf bütünlüğü dikkate alınarak seçilir	2-5	3.75± 0.89
Hizmetiçi eğitimin amaçları açık ve anlaşılır değildir	1-2	1.50± 0.53
Hazırlık aşamasında öğrenci görüşüne başvurulmamıştır.	1-2	1.38± 0.52
Grup ortalaması (n: 8)	1-5	3.83± 0.47

Tablo 4. Hizmetiçi Eğitimin Değerlendirilmesine İlişkin Görüşler ve Puan Ortalamaları (n:8)

Hizmetiçi Eğitimin Planlamasına İlişkin Görüşler (9 madde)	Range	X± SD
Derslerin değerlendirilmesi düzenli bir şekilde yürütülür	3-5	4.13± 0.64
Değerlendirme grup ve bireysel başarıyı dikkate almaktadır	3-5	4.13± 0.64
Değerlendirme uygulama içinde ve sonunda yapılmaktadır	2-5	3.75± 0.89
Değerlendirme tarafsız bir şekilde yapılmaktadır	3-5	4.25± 0.71
Değerlendirmede amaçlar dikkate alınmaktadır	4-5	4.38± 0.52
Değerlendirmede katılımcıların gereksinimleri dikkate alınmaktadır	3-5	4.00± 0.53
Değerlendirme sonuçları analiz edilip sonuçlar yöneticilere bildirilir	2-5	3.88± 0.99
Öğretim elemanı için gereksinim belirleme değerlendirmesi yapılır	3-5	4.88± 0.64
Değerlendirme uygulama içinde ve sonunda yapılmamaktadır	1-4	2.75± 1.16
Grup ortalaması (n: 8)	1-5	3.90± 0.36

Yazışma adresi

E-mail: gokdogan_f@ibu.edu.tr